

titler: Bergmans og Rosis titler er på engelsk, Carnés på fransk, Truffauts dels på fransk dels på engelsk. Victor Sjöström anføres som instruktør af Bergmans »Till Glädje«, som anføres med sin dansk titel (!) »To mennesker«; Molanders »Ordet« fra 43 kaldes en remake skønt Dreyers er fra 55, Douglas Sirk kaldes »Danish Director«, hvilket er lidt af en tilsnigelse, og listen over Bergmans »most important titles« medtager »Kvinnors väntan« men udelader »Fängelse«. Hvad alt det eksakte, det leksikon-tekniske angår, er Halliwells bog ikke noget særligt, omend bogen er ganske brugbar. Bjørn Rasmussens ialt syv H-H-H-bind er langt, langt bedre. Men Halliwells bog er relativt billig og så har den én attraktion: den rummer tematiske artikler om de mest besynderlige emner. Man kan læse om kommunisme, døvstumme, nonner, reinkarnation, selvmord, transvestisme og zombier på film (om end eksemplerne næsten kun er fra engelske og amerikanske film) og disse artikler er meget underholdende læsning, selv om det naturligvis kan diskuteres, hvor betydningsfuldt det er at opregne eksempler på film hvori der forekommer regnvejlr, insekter eller elevatorer (under sidstnævnte anføres Hustons »The Lift (!) of Adrian Messenger«). Man kan se, at »Johnny Belinda«, 1947, var den første film, der nævnte »rape«. Og det fastslås, at »Walk Don't Run« brugte »a flash of James Stewart dubbed in Japanese in Two Rode Together«. Man kunne ønske sig, at Halliwell ville gå i gang med at skrive filmens komplette tematiske leksikon, så vi kunne læse om alt fra svigermødre, tegnestifter og sækkepiber til sandwichmen, sønemoner, kloakriste og blodhævn på film.

P.S.

Leslie Halliwell: The Filmgoer's Companion. Paladin, London 1972, 1072 sider.

GRAHAM GREENE, FILMKRITIKER

Greene er en af den nyere litteraturs mest filmatiserede forfattere – 15 film er baseret på romaner eller noveller af ham og »The Third Man« er et originalmanuskript. I tiden 1935–40 skrev han filmkritik, ugentlige columns bl. a. i tidskrifterne »The Spectator« og »Night and Day«. Et udvalg er tidligere publiceret i bogform i Alistair Cookes antologi »Garbo and the Night Watchmen« (1937, ny udg. i Cinema Two-serien 1971), men nu er hans samlede kritik blevet udsendt i et luksuøst illustreret bind, udgivet af John Russell Taylor. Det er en samling uprætentiøse anmeldelser som næppe er tjent med at lanceres i et pragtværk som det foreliggende. Bogen vil naturligvis interessere Greene-fans, men det er ikke en bog, som har nogen videre værdi som film-

bog. Den fremsætter ingen spændende synspunkter, den rummer ingen værdifulde oplysninger og størstedelen af de film, der anmeldes, er af ringe interesse. Og Greene har forståelig nok heller ikke noget af betydning at sige om film som »Oil for the Lamps of China«, »The Moon's Our Home« og »Slave-Ship«. Ja, selv om Fords »The Informer« kan det kun blive til ni linier, hvor man egentlig kun får at vide, at »the film, even if it sometimes underlines its points rather crudely, is a memorable picture of a pitiless war«. Men om de få film, som optager ham – f. eks. »Morderne tider«, »Fury«, »Mr. Deed Goes to Town«, »Matroserne fra Kronstadt« – skriver han godt. Man kan måske nok undre sig over at Aleksandrovs »Hele verden lær«, 1934, skulle være »the best thing that has happened to the cinema since René Clair made The Italian Straw Hat«, men ellers har »historien« stort set givet ham ret i hans sym- og anti-patier. Undtagelsen er Hitchcock om hvem Greene siger: »his films consist of a series of small amusing melodramatic situations: the murderer's button dropped on the baccarat board; the strangled organist's hands prolonging the notes in the empty church; the fugitives hiding in the bell-tower when the bell begins to swing. Very perfunctorily he builds up to these tricky situations (paying no attention on the way to inconsistencies, loose ends, psychological absurdities) and then drops them: they mean nothing: they lead to nothing«. Det er en så uretfærdig bedømmelse, at det næsten er løn som forskyldt, når den amerikanske kritiker Manny Farber kaldte Greene »an uncineatic snob who has robbed the early Hitchcock of everything but his genius«. Greene er en underholdende causeur og der er glimrende perfiditeter – »seeing Garbo has always seemed to me a little like reading Carlyle: good, oh, very good, but work rather than play« – men der er noget principielt overflødigt ved disse monumentale udgaver af løse filmskriverier, som i de senere år er myldret frem i England og USA (Pauline Kael, Andrew Sarris, Judith Crist, Stanley Kauffman – overførte man det til danske forhold ville det betyde, at Bent Grasten i nær fremtid udsendte sine samlede EB-anmeldelser hos Gyldendal under titlen »Vi, der går stjernevejen«). Greenes bog er såmænd meget skæg læsning, men det er ikke just en bog, der udfylder noget stort savn. I et appendix omtales den ret enestående sag omkring Greenes anmeldelse af »Wee Willie Winkie«: Shirley Temple og produktionselskabet anlagde sag mod Greene og tidskriftet, der idømtes bøder på ialt 3500 Pund; men anmeldelsen har ikke kunnet genoptrykkes i bogen.

P.S.

Graham Greene: The Pleasure Dome. Secker & Warburg, London 1972. 284 sider. Tilsendt fra Arnold Busck. Kr. 82,25.

Debat

EN LOSSEPLADS?

Det nye Kosmorama er udkommet tre gange. Artiklerne indhold har gennemgående været ligegyldige; der tærskes langhalm på det rene ingenting, grellest i Peter Hirschs »analyse« af »Frenzy« – som nærmest er et meget minutøst handlingsreferat, krydret med nogle analytiske kommentarer. Han når aldrig frem til at fortælle, hvorfor han synes filmen er et mesterværk; for ham synes film at kunne eksistere – og have deres berettigelse – isoleret fra en social sammenhæng. Hvor naiv har man lov at være? Blandt andre ligegyldigheder har f. eks. været artiklerne om Pollack og Boorman, og så (naturligvis) Kjærups artikler. Ganske vist indeholder sidstnævnte noget interessant stof, men der er ikke noget rimeligt forhold mellem dette, og den enorme tekst, man skal arbejde sig igennem, for at oplede det brugbare. Hvis Kjærup prøvede at være lidt mindre snakkesalig, kunne han f. eks. i artiklen om »Piger i uniform« være kommet ind på nogle af de »mange, mange spændende træk« i filmen, som der nu ikke blev plads til.

Værst af alt er dog de korte anmeldelser af bøger, film og plader. Som Paul Rasmussen skriver i Kosmorama 113, synes deres eneste funktion at være at gøre opmærksom på eksistensen af de omtalte bøger etc. Men hvis

det er meningen med dem, skulle man synes, at pladsen kunne udnyttes ikke så lidt bedre til noget andet (f. eks. kunne man reproducere stills i et ordentligt format, så man slipper for de små gnidrede billeder, som vi nu ofte bliver udsat for). Kosmorama er ikke Danmarks eneste filmtidsskrift; Film 73 anmelder alle film, så de korte anmeldelser af biograffilm kunne spares i Kosmorama. Spotlight anmelder alle film i TV, så også på det punkt kunne Kosmorama spare. I det mindste burde bladet være lidt mere kritisk overfor, hvad der egentlig står i disse små anmeldelser; hvad er meningen med bemærkninger som »Filmen udspilles for en stor del i mørke, hvad der må siges at være til de medvirkendes fordel.« (Malmkjær om »Ganga Zumba«) eller »God vromvroum« (Bodelsen om »Motor-cross – hver søndag« – er der da ingen grænser for, hvor tåbeligt den mand kan udtrykke sig?).

Kosmorama beskæftiger sig for meget med amerikansk film + de etablerede ikke-amerikanere som Buñuel og Chabrol. Bladet er ikke alsidigt nok. På bemærkelsesværdig kort tid er det lykkedes at gøre Danmarks bedste filmtidsskrift til den løseplads, hvor ubrugelige artikler af en selvtilstrækkelig

inderkreds lanceres. På denne løseplads leder man forgæves efter filmkunsten. Det er for dårligt.

Ole D. Clarrbom

IB LINDBERGSKE FORUNDERLIGHEDER OM KEATON

1) Woody Allen-artiklen, Kosmo 113/128. »Han fandt aldrig ud af at afslutte sine historier med samme elegance, som de i øvrigt blev fortalt.«

Keatons slutninger er dog netop utrolig charmerende og fikse samt ikke mindst elegant satiriske parafraser over de konventionelle, romantiske happy ends. Ex.: Buster efterligner filmhelten på lærredet i »Sherlock Junior«, Johnnies honnør til soldaterne og samtidige kys til pigen i »The General«. Eller også slutter Keaton med at give historien en tragisk dimension, som i »College« og »Cops«. Slutningerne er i begge tilfælde ægte udtryk for keatonske livsholdninger.

2) Anmeldelsen af »Sherlock Junior« og »Battling Butler«, Kosmo 113/155. Den fantastiske drømmesekvens omtales ikke med ét ord. En analyse af den vil ellers godtgøre den positive nødven-

dighed (overblikket!) af mange totalbilleder og vil afsløre den intime sammenhæng mellem drømme- og virkelighedsplanet. Drømmen er for Buster erkendelse af virkeligheden! Virkelighedens skurk afsløres for Buster i drømmen, idet drømmen naturligt udnytter virkelighedens personer. Og Keaton har næppe før eller siden så præcist og effektivt karakteriseret sine roller. Operatørens arbejde, ambitioner og drømme skildres på indkredsede vis i filmens allerførste sekvens. Drømmens Buster er ganske ligetil personificeringen og udtrykket for den lille detektivambitiøse operatørs håbefulde vision. Jamen, bedre kan det vel næppe gøres!

Endelig: hvem har nogen sinde antaget »The Cameraman« for en mindre Keaton-film eller komplet nedvurderet MGM-perioden. Trods periodiske nedvurderinger har netop »The Cameraman« dog altid været fremhævet som et mesterværk og som en undtagelse fra den svage MGM-produktion.

Man kan kun tilråde Ib Lindberg – og såmænd den samlede Kosmoramareaktion – for fremtiden at gå mere analytisk til værks, så slap vi sikkert for de mange overfladiske anmeldelser med besynderlige påstande.

Bo Torp Pedersen

	Anders Bodelsen (Politiken)	Per Calum (Jyllands-Posten)	Frederik G. Jungersen (Berlingske Tidende)	Ib Lindberg	Ib Monty (Jyllands-Posten)	Claus Ib Olesen	Peter Schepelern
Hjerteknuseren (May)	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★		★★
* De red efter guld (Peckinpah)		★★★	★★★★	★★		★★★	★★★
Westens vilde drenge (Benton)		★★★	★★	★★★			★★
Sidste tango i Paris (Bertolucci)	★	★★★	★★	★★★★	★★	★★★	★★★★
* Buster som sportsidiot (Horne)	★★★		★	★★★★			
Duellen (Spielberg)	★★	★★★	★	★★★★			★★
Distrikt 87 – Boston City (Colla)		★★	★★				
Elvis på turne (Adidge & Abel)		●		★★★★			
Togrøvere (Kennedy)			★★		★★		
Flugten (Kristensen)	★★	★★	★★	★★	★	★★	★★
Min yndlingsperversion (Allen)	★		★★	★★	★★	★★	★★
Fritz the Cat (Bakshi)	★★	★★	★★	●	★★	★★★★	★
Attentatet (Boisset)	★		★★	★★	★★	★★	★
* Tornerose (Disney)		★★	★				★★
Et dukkehjem (Garland)	★★				★		
Getaway (Peckinpah)	★★	★★	★	★★	●	★	★
I din fars lomme (Roos & Anker)	★	★			★	★★	★
Max og Lily (Sautet)	★			★★	★	★	★
Livets galskab (Russell)	★★	★	●	★	★		★★
Skyg den høje lyse med den sorte sko (Robert)					★	★	★
Gangsternes overmand (Kulik)		★	★				
Den unge eventyrer (Attenborough)	★	★		★	★	★	●
Bag 110. gade (Shear)	●		★★			★	●
Konge dame knægt (Skolimovski)	★		●	★	●	★	★
Mini – din ære er krænket (Wertmuller)		●	★★				●
SOS Poseidon kalder (Neame)	●	★	★	★	●		●

* = Repremiere